

Tämä on rinnakkaistallenne. Sen viitetiedot saattavat erota alkuperäisestä /

This is a self-archived version of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Version: publisher's version

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: /

To cite this article please use the original version:

Pulkka, Eeva-Kaisa 2020. Biocheck arvioi tautiriskit nautatilalla. *KM Vet* (2), 8 - 10.

Biocheck arvioi tautiriskit nautatilalla

Sika- ja siipikarjatilaille jo aiemmin tuotu Belgiassa kehitetty Biocheck-arviointi on laajenemassa myös nautatiloille. Laaja tarkastelu käy läpi tilan tautiriskit niin sisäisesti kuin ulkoisesti.

■ Teksti ja kuvat: Eeva-Kaisa Pulkka

Mikonniemen tilalla Iisalmen Runnilla viime kesänä valmistunut navetta on antanut mahdollisuuksia miettiä ja toteuttaa asioita tautisuojausten kannalta aivan eri tavalla kuin vanhat rakennukset.

Isänsä **Kusti Rytkösen** kanssa maitotilaa pitävä **Kyösti Rytkönen** suhtautuu Biocheck-arviointiin kiinnostuneena. Miten arvioinnissa näkyvät jo mietityt ja toteutetut asiat ja mitä vielä voisi ottaa paremmin huomioon?

Eläinlääkäri **Anna-Kaisa Pennaselle** tämä Biocheck-käynti on ensimmäisiä, mutta itse asiassa on paljon tuttua.

”Yhteen kertaankin tämä läpikäytyä olisi jo hyvä. Paljon tiloilla jo tehdään toimia, joita tässä tarkastellaan”, hän sanoo.

Varsinkin uusissa navetoissa Biocheck-työkalu voisi hänen mielestään auttaa tekemään työrutiineista alusta pitäen sellaisia, joissa tautiriskit on huomioitu mahdollisimman hyvin.

Tautisulku on portti navettaan

Ovella tulevat ensimmäiset kiitokset tilan väelle. Tautisulku penkkeineen on toimiva.

”Jykevä penkki houkuttaa istumaan, vieraan vaatteille ja kengille on selvä paikka ja tilan tarjoamat vaatteet ovat puhtaat.”

Isännänkin mielestä tautisulku on ollut melko toimiva, suurin osa kävijöistä ottaa kerralla kaiken tarpeellisen mukaansa, eikä käy tilan vaatteet ja kengät vaihdettuaan tautisulun ohi ulkona. Tavaksi on otettu heittää

Seinien vierillä ei kannata säilyttää tavaroita, sillä ne tarjoavat jyräjille hyviä piilo- ja pesäpaikkoja. Rytkösen navetassa tavaraa on vähän, mutta nekin on hyvä siivota omille paikoilleen.

vieraiden käyttämät vaatteet suoraan pyykkikoneeseen, näin ne tulevat samantien pesyiksi seuraavia varten.

Samassa tilassa on myös pesuallas käsien pesua varten sekä käsidesipullo. Pennasen mukaan vierailijoiden tulisi kiinnittää enemmän huomiota juuri käsien pesuun ja käyttää mielellään käsineitä. Kynsien alla voi hyvinkin kätensä pessyt kuljettaa paljon bakteereja.

Kierrosta navetalla jatketaan oikeaoppisesti puhtaasta kohti likaisempaa. Maito- huoneeseen on oma ovensa maitoautonkuljettajalle ja ovelta hanalle on matkaa vain muutama askel. Näin kulkemiset eivät risteä talon väen kanssa.

”Uusissa navetoissa tämä ja se, ettei maito- huoneesta ole suoraa yhteyttä navettaan, on hyvin huomioitu. Vanhemmissa näiden järjestäminen vaatii luovuutta”, Anna-Kaisa Pennanen sanoo.

Liikkumisen puhtaasta likaiseen päin Kyösti Rytkönen on huomionnut myös työjärjestyksessään ja kengät pestään huolellisesti ennen lantaisista tiloista ruokintapöydälle tai puhtaisiin tiloihin siirtymistä. Vierailijoille Rytkönen aikoo vielä tarkentaa kenkien pesun huolellisuutta.

Sisäiset riskit minimiin

Itse navetan puolella on 88 parsipaikkaa, automaattilypsy takakerroilla, vastasyntyneiden vasikoiden yksilökarsinat sekä tilava poikima- ja sairaskarsina. Nuorkarja juottovasikoista tiineisiin hiehoihin on vanhassa navetassa.

Betoniseinä erottaa vasikkakarsinat poikimakarsinasta, mistä ropisee pisteitä Biocheckin arviointipaperille. Suora yhteys lisäisi tautiriskiä.

Vasikoille Biocheck-työkalu suosittelee numeroituja sankoja, kullekin omansa,

mikä tilalla toteutuu jo aika hyvin. Juottojen välissä sangot pestään kuumalla vedellä ja pesuaineella. Desinfointia Pennanen ei normaalitilanteessa pidä tarpeellisenä, vaikka Biocheck antaakin siitä lisäpisteitä.

Poikimakarsinaa käytetään suomalaisen tapaan myös sairaskarsinana. Tässä piilee tautiriski, joka Anna-Kaisa Pennasen mukaan on hyvä huomioida varautumalla eläimen eristämiseen tarvittaessa esimerkiksi irtoaidoilla ja siivoamalla ja kuivittamalla karsina eläinten välissä hyvin.

Tautiriskien kannalta paras tilanne olisi eristää sairas omaan karsinaansa erilliseen ilmatilaan.

Pientä huomautusta Anna-Kaisa Pennanen antaa tavaroista seinän vierellä. Ylimääräiset tavarat on hyvä siivota paikoilleen ja estää siten jyräjien piilo- ja pesäpaikkojen syntyminen.

Verhoseinissä on verkko estämässä lintujen pääsyn navettaan, eikä navetassa sirkutusta kuulukaan. Jyräjien torjunnassa kissa toimii parhaiten.

”Biocheck ei pidä kissaa riittävänä, mutta itse pidän sitä suurempana hyötynä kuin tautiriskinä”, Pennanen lisää.

Ulkoiset uhat torjuttuna

Ulkoisiin tautiriskeihin tilalla on kiinnitetty huomiota jo rakennusvaiheessa toimintojen sijoittamisella. Ruokintapöytä pysyy puhtaana, sillä seosrehu tehdään säilörehuvarastojen edessä olevalla betonikentällä ja siitä ajetaan suoraan ruokintapöydälle, risteävää likaista liikennettä ei ole ja kentät navetan ympärillä ovat murskettuja.

Pihaton ja nuorkarjanavetan välillä on reilu välimatka, ja molemmissa navetoissa on omat työvälineensä. Vaatteiden tai kenkien vaihtoa navetoiden välillä ei ole nähty

Isäntä Kyösti Rytkönen ja eläinlääkäri Anna-Kaisa Pennanen tarkastelevat Biocheck-arvioinnin tulosta. Työkalu antaa tautisuojausten eri osa-alueista prosentuaalisen arvion, jota voi verrata kaikkien kyselyyn vastanneiden perusteella laskettuun keskiarvoon. Arvioinnin tulos esitetään myös graafisena sädekaaviona, josta voi helposti nähdä, missä asioissa on parantamisen varaa.

Seosrehu tehdään säilörehuvarastojen edustalla, ja reitti navetan ruokintapöydälle on suora, eikä siinä ole risteävää liikettä. Piha on päällystetty murskeella, jotta renkaat pysyvät puhtaina.

tarpeelliseksi terveystilanteen karjassa ollessa hyvä.

Eläinkuljetusautojen tuomaa riskiä Rytönen pienentää lähettämällä ternivasikat nuorkarjanavetasta, eikä auto peruuta aivan ovelle asti tai kuljettajat käy navetan puolella.

”Eräällä tilalla olen nähnyt lähteille vasi-koille navetasta erilleen rakennetun kopin, josta auto noutaa ne”, Pennanen vinkkaa.

Teuraslehmille Rytönen on suunnitellut irtoaidoilla rakennettavaa tilaa, josta ne lastattaisiin kyytiin, eikä auto kävisi lainkaan kovin lähellä navettaa. Kuolleille eläimille suositus on tiivis alusta ja hyvä suoja, jotta luonnoneläimet eivät pääse raatoon käsiksi. Sen paikkaa isäntä jää vielä miettimään.

Uusissa navetoissa, kuten tässäkin, ulkoisten uhkien torjunta on Pennasen mukaan aika hyvin huomioitu. Vanhoissa navetoissa niiden huomioiminen vaatii enemmän miettimistä ja luovia ratkaisuja.

Vierailijoista Anna-Kaisa Pennanen muistuttaa huomioimaan myös muut kuin yleisimmät kävijät. Mahdollisia tautiriskejä ovat myös sähköasentaja tai naapurin lapset.

”Huoltomiehet ja muut vastaavat vaihtavat kyllä tilan vaatteet ja kengät, ja ovat

sanoneet pesevänsä käyttämänsä työkalut. Omien työkalujen varaaminen jokaiseen tarpeeseen olisi hankalaa”, Rytönen sanoo.

Sovellettuna sopiva myös Suomeen

Biocheck-käynti antaa varmuutta omista toimista ja herättää kysymyksiä sekä eläinlääkärissä että isännässä. Molemmat pitävät tautiriskien tarkastelua tällä tavoin hyvänä asiana, vaikka lomakkeessa on joitakin suomalaiselle tuotannolle vieraita vaatimuksia.

”Toivoisin, että Biocheck-arvioinnin lomake sovellettaisiin suomalaisiin käytäntöihin. Nyt pisteet putoavat sen vuoksi, että joitakin sen vaatimia toimia on mahdoton toteuttaa tai ne eivät ole Suomessa tarpeen”, Pennanen sanoo.

Esimerkiksi tilan aitaaminen tai kaikkien tilalla käyvien ajoneuvojen renkaiden desinfiointi ei Suomessa ole tarpeen. Ylipäättään Pennanen ei näe desinfiointia Biocheckin esittämässä laajuudessa meillä tarpeellisenä.

Samoin monet sen vaatimat torjuntaohjelmat ovat suomalaiselle käytännölle vieraita.

Rajoitteista huolimatta Mikonniemen tilan tautiturvallisuus näyttää tarkastelun perusteella melko hyvältä. Mitään suuria puutteita siinä ei ole.

Kenkien pesun huolellisuutta Kyösti Rytönen aikoo vielä tähdentää vierailijoille. Pelkkä huuhtaisu ei riitä, vaan myös pohjat on pestävä hyvin.

”Siivoat ne seinän vieret ja laitot puhelinnumeron navetan oveen”, Pennanen päättää. □

Kirjoittaja on agronomi, MMM, maanviljelijä ja vapaa toimittaja.

Biocheck työkaluksi Nasevaan

■ Kymmenkunta Biocheck-arviointia tehnyt ETT:n asiantuntijaeläinlääkäri **Hertta Pirkkalainen** kertoo työkalun toimivan tautiriskien arvioinnissa varsin hyvin myös suomalaisilla nautatiloilla.

”Toki se on tehty kaikille sopivaksi, joten aivan tarkka se ei ole, ja siinä on joitakin meidän tuotantotavalle vieraita kohtia.”

Tulosten tulkinnan vuoksi Pirkkalainen suositaa, että Biocheck-arviointi tehdään yhdessä siihen koulutuksen saaneen eläinlääkärin tai neuvojan kanssa. Koulutuksen saanut osaa katsoa tuloksia sen mukaan, mikä on oleellista ja tarpeellista.

Eläinlääkäreille järjestettiin alkuvuodesta kaksi koulutusta ja tarkoituksena on integroida Biocheck Nasevaan.

Alustava tuntuma Pirkkalaisella on, että suomalaisilla tiloilla löytyy tautisuojauksesta jonkin verran parannettavaa. Yleinen siisteys vesi- ja rehuhygienian ohella on hyvä ja tehokas tapa ehkäistä useimpien tautien leviämistä. Osa kehittämistarpeista on pieniä rutiinien tarkistuksia, jotka

on helppo toteuttaa.

”Esimerkiksi numeroidut sangot vasi-koille, tautisulkuun tarkennuksia, lähteille eläimille lastausalue ja ylimääräiset tavarat pois seinien vieriltä”, Pirkkalainen luettelee.

Eläinten ryhmittelyä tiloilla Pirkkalainen lisäisi, jotta tautien leviämistä voi ehkäistä tilan sisällä paremmin. Poikimakarsinan ja sairaskarsinan hän pitäisi mahdollisuuksien mukaan erillään.

Suomessa tautiriskit ovat osittain huomattavasti kansainvälistä tasoa pienemmät, mutta toisaalta esimerkiksi kryptosporidium on levinnyt viime vuosina. Hän kiittelee tilannetta, ettei meillä juuri ole talvisia virusripuleita ja rs-viruslukuunottamatta herkästi jopa tuulen mukana leviäviä tautteja. Niiden suhteen suomalaiset nautojen tuotantorakennukset ovat haavoittuvia.

”Mitä isompi tila, sitä suurempi riski eläintauteihin on, sillä liikennettä on isolla tilalla enemmän kuin pienellä”, Pirkkalainen huomauttaa. **E-KP**